

MAGYAR KURIR

Indúlt Batsból, Pénteken Aprilis' 18-dik napján, 1817-dik esztendőben.

Portugallia.

A' *Párisi* újságlevelék szerént, így irtak *Lisbonából* Mártz. 6-dikán: — „Néhány napok alatt sok Anglus tiszték érkeztek ide vissza hazájokból, kik a' mi armádánknál szolgálnak, 's Angliában oly parantsolatot kaptak, hogy útozzanak vissza Regementjeikhez. Generális *Beresford* a' fő vezér, minekutánna a' Spanyol határszélek mellettlévő Portugallus várakat' megszemlélte, útját *Londonba* vette, a' hova, mint erössítik, igen fontos okokra nézve hivattatott. A' Portugallus armáda derékában áll; a' Regementek' száma mind telyes; a' politikai felegzetek, mellyek a' Portugallus és Spanyol Országlószékek' fejefelett feltornyozódtak, naponként terhesedni látszanak. A' Spanyol Országlószék telyességgel nem akarja *Olivenza'* várát Portugalliának vissza adni, melly a' veszekedés' almája. Nagyon megjegyzésreméltó dolog, hogy a' Spanyolok és Portugallusok; minekutánna a' közönséges ügy mellett egy darabig, azon egy zászló alatt, ditséretre méltó iparkodással és alhatatossággal tsátáztak volna, most a' régi gyűlölséget ismét megújították egymás ellen. Miisoda következései lehetnek ezen egyenetlenkedésnek, még most hajos ellatni: de tsakugyan vannak, a' kik azzal biztatják magokat, hogy a' két Országlószékek még szépen meg fognak egygyezni.“

Nagy Britannia.

A' *Manchesteri* újságlevelékben ilyen hivatalszerént való hirdetést adtak ki az

ott lévő előljárók Mártzius' 29-dik napján: —“

„A' *Manchesteri* Magistratus és Politiziai hivatal, elmulaszthatatlan kötelességeknek lenni esmerik a' közönséget tudósítani affelől, hogy ők egy igen vakmerő és nagyon bünös öszszeesküvésről vettek, oly tudósításokat, mellyeknek méltán hitelt lehet adni. Ennek az öszszeesküvésnek tárgya nem egyéb, hanem egy nyilvánóság *Insurrectió* és *Rebellió*. —

„Nyilvánóságos dolog, hogy bizonyos személyek, kik nem tsak ezen kerületben hanem a' távolabb fekvő kerületekben lévő legfőbb városoké Deputatusaiknak adják ki magokat, belébonyolódva vannak ezen öszszeesküvésbe. Az öszszeesküvés' plánumában *Manchester* van meghatároztatva, hogy legelőször megtámadtasék, 's az ördöngös megtámadásnak szempillantatja, a' hönapi napnak, vasárnapnak, Mártz. 30-dikának, éjtzakájára, van határoztatva: —

„Már minden előrevaló vigyázásbéli, 's a' titokbanvaló maradással megegyezhető eszközök elővétetve vannak. Oly eszközöknek elővetetése választatott, mellyek, mint reméljük, elégségesek fognak lenni ezen átkozott fortélynak megakadályoztatására. Számos katona erő áll talpon a' polgári tisztviselők' segítségével! —

„Mindazonáltal, azon nyughatatlankodtató és nagyon sürgető környülállásokra nézve, mellyek ezen árulással öszszetartatva vannak, tsakugyan szükségesnek

lenni találtatott az, hogy a lakosok, a magok személyes bátorságokért, ezen hirdetés által meghivattassanak, hogy, mint hazájok' és önnön magok' barátjai, kalandék nélkül előálljanak, 's nyilvánosan kifejezzék, melly nagyon undorodjanak ők ettől a' gyalázatos öszszeesküvésről, 's hogy a' társasági rend' ellenségeinek adják tudokra, hogy sem erőnek sem bátorságnak dolgában nintsen fogyatkozás, minden próbatételeknek, akár melly nagy mérészséggel és hirtelenséggel tétetődjenek; hatalmas visszaverettetésekre. —

„A' feljebb említett Deputátusoknak gyűlésekben ma már tizenegy személyek elfogattak; ezen gyűlésnek helyét és idejét tudták a' Magistrátus és a' Politziai hivatal; 's effelől már a' Ministerium is tudósítatva vala. Önön olyanok vannak az elfogattak között, kiknek elfogattatások eránt a' Ministeriumtól érkezett a' rendelés.“

Egy *Manchesteri* lakos így irt onnét ezen körülállásokrol Mártz. 29. d. kén (éppen a' melly napon ott a' Magistrátus ezen hirdetést kiadta) délutáni 4 órakor: — „A'olta, hogy a' katonaság az utóbbi népgyűléseket egyszerre elszélesztette vala, a' közönséges indulatnak szemmel-látható feszességét nem kevés nyughatatlansággal szemlélték a' városnak azon lakosai, a' kik affelől tudósítatva valának. Mindenféle hírek és gyanakodások kezdettek vala szárnyalni: de a' valóságról csak a' tisztviselők valának tudósítatva, kik azt titokban tartották. Az öszszeesküvésnek ördögös minémüségé 's titkos fődözése mindeneket eltsüggesztett és bámulásra indított. Azok a' tizenegy elfogattatott Deputátusok, kik a' ma kijött (feljebb előfordult hirdetésben) említtetnek, a' *Börzeház*tól egy óra távolságra egy nyomorú kortsmán gyülekeztek vala öszsze. Más hetek egy pintzében fogattattak-el. Mindeniknél magánál tájalták az írásait, de a' dolog' valóságos kör-

nyúlállásairól még sem lehetett semmi bizonyost megtudni még eddig, mivelhogy titokban foly a' kikérdeztetések. Egy *Dragonos* csoport éppen most kísér az ablakom alatt más öt foglyokat; ezeket *Middletonból* hozták-be ide éppen ezen öszszeesküvésért. Az egygyiknek neve *Bunford*, ki a' minap, mint *Middletoni* Deputatus *Londonban* volt. *Nedin* nevü politziai tiszt, a' ki *Londonból* küldetett vala *Middletonba* ezen személyeknek elfogattatások végett, azt beszéli, hogy a' jeladások, mellyek a' *Middletoni* egygyik halom' telejéről a' másikkra szolgáltak, oly nagy sebességgel folytak, hogy ő és az ő társai, az alatt míg ott tartózkodtak, azoknak mivoltát ki nem kahalázhatták. —

„En nem próbálom ezen öszszeesküvésnek, melly itt egy szempillantatig ily nagy ijedséget okozott, körülállások leírásába belé bocsátkozni. A' támadás' kiütésének kezdetét egy rakétának kellett volna jelenteni, mellyet a' Sz. Péter' templomáról akartak felhótsátani. Úgy volt az egygyezés, hogy a' külső városokban lévő kereskedőboltok' irészoháikba, hosszú vas vagy egyéb értz rudakon, gyújtó rakétákat dugjanak-be azoknak ablakaikon, 's azokat belőlől meggyujtván az ezáltal okozódó lármára a' katona és polgári tisztikarok ki fognának a' külső városokba futni, melly alatt a' porsereg a' külső városban az ott maradt tisztiket, fogházakat, 's kaszarmákat magtámadhatná. Ezen öszszeesküvésnek szörnyü szélesen kiterjedő ágazatai vannak. Úgy volt a' határozás, hogy *Birminghamban*, *Nottinghamban*, *Derbyben*, és több más városokban, egyszermind essék a' támadás. Nagy szerentse, ha a' politziai előjárók, ily nagy előrevigyázással 's munkássággal megelőzték a' veszedelme, mint nálunk történt. Erössítik, hogy a' tizenegy elfogattatott Deputátusok az Országának minden részeiről valók, 's hathatós te-

Bétséggel bíró emberek a' magok iparkodásaiknak kerületében. Most (délutáni 4 órakor) nagy tsendesség van az egész városban; a' vigyázás nagy; a' katonaság megszorított; tsak a' politziai katonák számát 2000-re lehet tenni; a' jövő éjjel pedig, mint halljuk fel fogják olvasni az úgynevezett *Watch-és Ward*-Aktákat. — (Íz eddig a' magános írónak tudósítása vala.)

A' *Ministerek Kurirja* Londonban, ilyen tudósítást adott-ki ugyan ezen tárgyról, Mártzius 31-dikén estve, ily felyülírás alatt: —

„*Cömplött* (öszszeesküvés) *Manchesterben!* —

„Egy időtölfogva készen tartottuk magunkat arra, hogy valamely támadásnak vagy *Rebelliónak* bünös plánuma, noha már az Országlószéknek sietve elővett háthatós eszközei ezt egy szempillantatig elhárították vala, az országnak némely részein ki-fog ütni. Mártziusnak utolsó hete vala a' támadásra 's vérferedősinálásra határozatva. Fennhangon ki vala hirdettetve. Azt, hogy ez szerentsésen végre fog hajtódni, a' *Spafieldi* újságlevelek, mellyek a' *Watsonok* próbatételéről tsak azért irtak vala megvető hangon, hogy nem az ő kívánságok szerént sült-el, betsülletjekre erőssítették. Tegnapeste tudósítást veve az Országlószék, rendkívülvaló siető posta által egy legfelébb öszszeesküvésnek kinyilatkozásáról, melynek *Manchester* vala a' fészke, 's a' melly az ott lévő Magistrátusnak nagy vigyázása által akkor hárítottatott-el, mikor kiütésének szempillantatja eljött volna. Szomorkodva kimöndjük nyilvánosságosan, hogy *Manchesterben* 's a' vélehatáros tartományokban, nem tsak tsupa nyughatatlanságnak ohajtása, nem tsak rosra célzó hajlandóság, hanem oly dühös rendetlenségnek lelke uralkodik, melyből nyilvánosságos rebellió akart lenni, 's már tökéletesen meg is érleltetett vala.

A' támadás' lelke különösen *Stockport*' 's *Manchester*' környékeit lepte-meg, köröskörül valami 20 mérföldnyire; de kiferjednek az öszszeesküvésnek elágazásai Angliának más nagy városaira is.“

„Ugyan ezen napon (Mártz. 31-dikén) éjfélutáni 1 órakor: —“

„Nyoltz, nagyon gyanús tekintetű személyek, éppen ezen szempillantatban érkezének-meg. *Manchesterből*, közönséges fedeletlen szekeren hozták őket. A' nehéz vasat, a' mely rajtok vala, itt levették-rölkök. A' két Státushajdúk, kik ide hozták őket, azonnal a' Státusministerium' Cancelláriájába mentek hírt adni.“

Ezen személyekről a' következő napon (Ápril. 1-ső napján) külömbkülömb jegyzéseket adott-ki ugyan ezen Kurir. Egygyiket Örvös-Doktornak mondja lenni. A' másiknak *Bonford Samuel* nevet adi. Ez nagy talentumokkalbíró, 26 esztendőös ifjú-ember. A' vers úgy folya' szájából; mint a' másébul a' közönséges beszéd. A' télen Decemberben a' Deputátusok' gyűlésében *Cobbet* ellen disputált volt azon tárgyra nézve, hogy minden embernek jussa legyen a' Parlamenti tagok' választásában voksolni. A' többek porseregbéli emberek; egy olyan van köztök, hogy sem írni sem olvasni nem tud. — Az öszszeesküdtek (írja a' Kurir) oly vigyázók, 's jeladásaik oly hirtelenterjedők voltak, hogy a' Ministerium' postáinak *Manchester*-be lett megérkezése előttök titokban telyességgel nem maradhatott; hanem másfelől oly bizonyosoknak 's oly elhatalmasodottnak lenni gondolták magokat, hogy már semmitől nem félték, 's minden célzássaikról bátran beszéllettek. Ez indította a' Manchesteri tisztviselőket arra, hogy a' selyebb találató híradást már a' támadás' kiütése előtt való napon kiadták; 's azon túl meg nem engedték a' lázszatóknak, hogy valahol, tsak nem nagy számmal is öszsze-

regeleshessenek, melynek az a' következése lett, hogy hijába voltak sokan, mert a' jelenlévő fegyveresek sohol öszszegyűlni nem hagyták őket.

A' *Manchesteri* újságok 's egyéb levelek erősítik, hogy az öszszeesküdtek' czélzása a' lett volna, hogy minden kereskedő boltokat, bankos házakat, és közönséges épületeket semmivé tegyenek, a' tisztviselőket megöldököljék, 's a' fogházakból minden gonosztévőket kibotsásanak.

Cumberland tartományában a' *Carlisle*y vidékeken is zenebonáskodások történtek a' múlt hónapban. A' takátslegények 's egyéb kézi munkások 21-dikben éjjel, *Grisdale* nevű helységben öszszesereglettek, oly czélzással, hogy némelly házakat kiprédáljanak, és semmivé tegyenek: hanem ekkor a' nélkül, hogy valamit tsináltak volna, nem tudják miért, széllyel oszlottak; 24-ikben azon helyen, a' hol az úgy nevezett Reformátorok szokták gyüleseit tartani, megint öszszetsoportoztak, 's estvéli 10 óratájban a' *Carlislei* Sandfield nevű kikötőhely felé indulván, itt egy kortsmába 's egy magazinumba herontottak; az utolsóban ugyan szerentsére semmit nem találtak, hanem a' kortsmán minden bort pálinkát megittak; 's onnét egy malomba mentek, a' honnét a' lisztet 's búzát elvitték. Sokan elfogattattak közülök 's egyebek közt egy 16 esztendő leányka is, liszt és kása láttatván nálla; egy gonosz legényre reálott a' politziai katoná, de még is elment az ifjú, minekutánna magát sokáig igen vakmerő módon védelmezte volna.

A' *Cobbet*' egész bútszó levele, melyből a' múlt kedden némely kifejezések a' Magyar Kurirban is találtattak, ennyiből áll: —

„*Liverpool* Mártz. 26-dikán, 1817. Az én *Amerikába* való elútozásomnak csak azok tsudálkozhatnak, a' kik nem gondolkoznak. Indító okaim kevés napok alatt, gon-

dolom Apr. 8-ikán ki fognak jöni nyomtatásban. Mindazonáltal szükségesnek lenni itélem addigis közönségesse tenni, hogy én Angliában egy betsületes személyt, ilkendő módon meghatalmaztam azeránt, hogy ügyesbajos dolgaimat elintézzze 's elvégezze. Hazámfiái eránt legtisztább hálaadással tartozom 's örökké is tartozni fogok. Hazámból tsak feleségemet 's gyermekeimet viszem-el magammal, és ezek tsakugyan az én tulajdonaim. Angliát örökké inkább fogom szeretni, mint akár melly egyéb országot; soha más Státus' alaltvalója vagy polgárja nem leszek: tsakhogy sem én sem az enyimek nem akarnak egy olyan Országlószék alatt élni, melynek hatalma van arra, hogy bennünket önnön tettzése szerént tömlőtbe zárathasson; 's valamedig töllünk fog függeni, addig mi egy ily Országlás' systemája alatt sem élni sem meghalni nem akarunk. Hogy Londonban és a' tartományokban lévő sok barátaimtól bútsut nem vettem, tsak azért történt, hogy a' bútsuzódás igen keservesen esett volna szívemnek. Tulajdonom és érzékenységem által nagy áldozatot teszek: azonközben, bár melly nagyon és keservesen érzékenyiltsek is szívemet elhagyott barátaimnak emlékezete és minden egyebek, a' mik előttem *Hampshire*' tartományában kedvesek valának, tsakugyan vigasztalásomra szolgál minden kárvallásaimra nézve annak meggondolása, hogy mind azokkal a' jókkal, melyeket most oda hagytam, tsak egy Státustitolok - Ministernek szabad akarajászerént élhettem. Mikor a' dolgoznak ezen rendje Angliában megszűnik, akkor ide én is visszatérek. —

„*Cobbet William.*”

A' Lord *Cochrane*' és *Cobbet*' *Amerikába* való útazásokról így írnak *Londonból*: — „*Anglia* azon a' ponton áll, hogy két híres embereit elveszesse. Egy gyiknek neve *Cobbet*, egy újságíró, ki-

től ugyan éppen minden föbéli talentumot meg nem tagadhatunk: de a' mellyet a' megalatsonyított azállal, hogy minden pártos részek' trombitájává lett; ma lábairál tapodta azon pogányistenképet; kinek tegnap tömjénnel' áldozott, 's a' lát ma ismét kész leszen felmágasztalni, tsak hasznot reménljen tőlle. Már rég' hogy a' néphezszító dühösebb emberekhez (demiagogusokhoz) tsapta magát; és ha Anglia még eddig semmi új Revólúción által nem esett, bizonyosan nem azért történt, hogy azon ezen emberek eléggé ne' iparkodtak volna. Ő már hajóra ült két fiaival *Liverpoolban*, 's Amerika felé evez. Egy újságot adott ki *Politikai Register* nevezet alatt. Darabját tsak fél garason adta, még is sokat nyert rajta, mert felettéb sok kelt-el. Az egész országba vitték mindenselé, 's minthogy ily nagyon oltsó volt, a' szegény ember is vehette 's olvashatta. Némelykór *hatvan-ezer* nyomtatványt is eladott belőlle. Hanem azt mendják, hogy stempelezellen adván ki leveleit, most 8000 fontot (valami 80,000 pengő forintot) keresett rajta a' Fiscus, 's ezért vette volna magát a' kivándorlásra: de, mint mások erőssítik, a' volt kivándorlásának főbb oka, hogy a' *Habeas Corpus Acta* felfüggesztődvén, attól félt, hogy a' Ministerek, kiket kíméletlenül motskolt, őtet is be találják záratni. A' mi Lord *Cochranét* illeti, azt írják felőlle, hogy már valósággal kapott 10,000 font Sterlingekeket költsön, 's egy majd fregát-nagyságú hajót vásárolván, legtanúltabb hajós legényeket gyűjt össze, 's mihelyest ezekkel a' hajót meg rakhatta, azonnal útnak fog indulni Déli Amerika felé.

Minthogy a' *Habeas Corpus* Aktának nevezete most ily sokat emlegtetődik, némely írónk jónak találta rolla a' következő jegyzéseket kiadni: — „Az I-ső János, I-ső Károly, és II-dik Károly idejében, sok Lelső nyúghatatlanságok ural-

kodván Angliában, 's ezek gyakorta kemény eszközökkel való élésre, de sok visszaélésekre is adtak alkalmatosságot. A' sok emberfogdosásnak néplázadás lett a' következése. Az 1628-dik esztendőben egy kérelmé jött ki a' népnek ily nevezet alatt: *Petition of Right* (Igazságért való kérelem) melyben ezeknek a' sok fogdosásoknak megszüntetése kívántatott, 's I-ső *Károly* által meg is ígértetett. Hanem II-dik *Károly* nem tartván meg ezt a' törvényt, alatta ismét nagyon folyni kezdett az emberfogdosás, melly miatt az Anglus nép ismét feltüzésedvén, II-dik *Károly* 51. esztendőnek eltelése után (1679-ben) kentelenítetett a' Parlamentumnak egy határozását megerősíteni, melyben szorosán sejeztetik, hogy miképpen kellessék az elfogattatott személyekkel bánni. Tudniillik, elfogattatván valaki, vagy azonnal tudtára kell adni, hogy mi okon fogták el, vagy mindjárt el kell bocsátani; kikérdéztetésének 24 órák alatt véghez kell menni; ha ártatlannak találják azonnal el kell őket bocsátani; ha ki nem jön ellene, hogy a' Status ellen tett bűnnel vádoltathatik, ha egyéb-eránt bűnösnek találják is, így is el kell bocsátani, tsak egy kezeset állíttson. Az a' törvény, melyben ezen szoros határozások kifejeztetnek, ezen szökon kezdődik: *Habeas Corpus*, 's ezen első szavaiért nevezik *Habeas Corpus Aktának*, mint a' Pápák Bulláit is azon szökről szokták nevezni, a' mellyeken kezdődnek. — Ezen Aktát tsaka a' Parlamentum függesztheti fel, vagy teheti ércetlenné, de tsak bizonyos meghatározott időpontig. Előszöri megszüntetődése 1721-ben, 's a' más rendbeli az 1793 és 1794-dik esztendőben a' Frantzia revólúció miatt történt, melly két utolsó esztendőben oly nagyon feltették ezen revólúció tüzeinek harapozása miatt az Angliai Constitutziót és thronust is a' felsordulástól, hogy nagyobb bátorságnak okáért ezen Aktát is felfüg-

asztették volt, 's azután meg is nyujtoták még egyszer felfüggesztetlenségének idejét. Most, mint tudva van, ismét megszüntették ezt a' jövő Julius' 1-ső napjáig.

B e l g i u m.

Brüsszelben Mártz. 27-dikén ment véghez fényes pompával az *Oraniai* Örökös Princz fiának keresztése. *Wilhelm, Sándor, Pál, Fridrik,* és *Lajos* neveket kapott. Keresztattya volt az Angliai Régens Princz, kinek képét Lord *Clancary* viselte, ki e' végre oda küldetett vala.

A' Genti Püspökre nézve, körül némi újságok azt irták vala, hogy Frantziaországba általszaladott volna, így irt a' *Genti* újság: — „*Broglie* úr nem szaladott Frantzia országba, mint említődött. Előzetávozott megyéjéből, melynek most visítalását folytatja. Az elsőzés ezen Úrnak sem characteréhez sem állapotjához nem látszik illeni.“

A' *Genti* Püspökről Hertzeg *Broglie*ről ezeket jegyzik meg a' közönséges levelek: — Ezen Püspök, ki most ilyen nagyon magára vonta a' figyelmetességet, 50 esztendőös ember. A' revolúció' kezdetén Frantziaországból kivándorolván, Lengyel országba ment; ott néhány esztendőig lakott; 1803-ban Frantziaországba visszatérvén, őtet *Bonaparte* elébb *Udvari Pappá,* azután, 1805-ben *Aquibéli* Püspökké nevezte, Kardinálissá is határozta, ismét későbbre (1807-ben) *Genti* Püspökké tette; a' hol ő magát azon törvénytelen ségeknek, mellyet *Bonaparte* az Anyaszentegyház ellen elkövetett, sokáig ellenek szegezte; 1811-ben végre elfogattatott 's a' *Vincennesi* fogházba vitetett, melyből csak az 1814-dik esztendőben menekedett ki, a' midőn a' *Genti* Püspökséget ismét visszakapta.

Spanyol Amerika.

Az Amerikai Spanyol tartományokból, kedyes de kedvetlen tudósítások is érkeztek. A' kedvesek közé tartozik, a'

mit *Cüraszaóbol* és *Santa Mártából* irtak, hogy *Generális Bolivar*, ki az insurgenseknek 900 emberekkel segítségére ment 's *Barcellonától* nem messze a' szározra kiszállott vala, ismét megverettetett, 's 500 embereknél elvesztésével ismét elfutott volna. — Kedvetlen ellenben az, hogy az insurgens prédáló hajúkrómódjára nyüszgenek a' tengereken, kivált a' *Mexikói* öblökben, 's nagyon akadályoztatják a' kereskedést, kivált a' Spanyol kereskedők hajóinak igen sok kárt tesznek. — Az az igen rossz hír is szárynálni kezdett vala Febr. 11-dikén *Uj-Orleanban*, hogy a' *Karthagenai* lakosok a' Királyi seregeknek egy Regimentjét a' magok részére hódítván, ennek segédelme által a' várat a' Királyi seregektől elvették 's az insurgenseknek által adták volna. Hanem ezen fontos hírek még megvalóságosulás kívántatik.

A' minapi szerentséjeket a' *Mexikói* insurgensok *Boquillánál* egy oly stuzos csoportnak köszönik, melly egy Oberstnek vezérlése alatt, önként-vállalkozással ment az Egygyesült Státusokból az insurgensekhez. Ilyen önként-vállalkozók sokan mennék most oda, de nem az Egygyesült Státusok Országloszékének tudtával, hanem csak önként való magok elszánásával 's előmenetelnek reménlésével. Az említett Oberstert *Osztályos Generálissá* neveztek az insurgensok.

Frantzia Ország.

Eszlingi és *Rivoli* Hertzeg *Marschal Massena*, Párisban a' kastélyában, hosszas betegeskedés után April. 4-dik napján, életének 59-dik esztendejében meghalt. *Nizzában* született 1758-ban. Eleintén tengeri katona volt; a' revolúciónak elkövetkezésével az *Olasz* armádánál szerzett magának nagy bírt nevet, annyira, hogy szerentsés voltaért *Szerentsé* fiának neveztetett. A' *Rivolinál* és *Tigurumnál* történt ütközetek, *Genovának* védelmezése, 's az *Asperni* veresé-

dés, a hol *Eszing* nevű falunak val-
n eső védelmezése által, a' Frantzia armá-
dának *Lobau* szigetére vissza takarodni
időt szerzett, voltak legvitézebb tseleke-
deteinek helyei. Későbbi táborozásai Her-
tzeg *Wellington* ellen Spanyol ország-
ban és Portugalliában, nem voltak szeren-
tsések. Azolta majd semmi munkásságot
nem is mutatott. Az utolsó revolúciónak
kiütésekor 1815-ben, tsak a' rendnek lenni
tartatására tett valamit. Azolta szüntelen
betegeskedett. Minden Európai Hatalmas-
ságok' nevezetesebb rendczimereikkel dí-
szeskedett. A' leggazdagabb Frantzia Ge-
nerálisok közé számlálták. A' latorának
igen szerették, minthogy nem látta-meg
minden tettjeiket. A' Párisi Monitör nagy
hibát ejtett a' *Massena*' élete' leírásának
előadásában, midőn azt mondja, hogy
Tigurumnal két legnevezetesebb vezé-
rek ellen verekedett, t. i. *Károly* Fő
Hertzeg és Marschal *Suwarow* ellen:
pedig *Károly* Fő Hertzeg akkor a' *Ró-
nus*' mellyékén *Philipsburgtől* nem mes-
sze állott, *Suwarow* pedig armádáját a'
Gotthárdon vitte kifelé Olasz ország-
ból; *Massena* General-Lajtnánt tsak *Kör-
sakow* ellen verekedett; Austriaiak nem
is voltak a' *Tigurumi* tsatában.

Elegyes Dolgok.

Irlandia: A' Dublini újságlevelek-
ben egy próklamáció tétett közönsé-
gessé, melly által a' *Kildare* és *Tripe-
rary* nevű Grófságoknak néhány Bárosá-
gaik, támadás' állapotjában lenni kihir-
dettettek. — *Szent Ilona*: Londonba Ja-
nuárius' 29-dikéig szolló tudósítások ér-
keztek ezen szigetről, mellyek szerint
Bonaparte jó egészségben volt, hanem
a' velle való bánás' módjaért nagyon ked-
vetlenkedett. Hosszas bennülése után
Jan. 27-dikén tsakugyan kiment a' hazá-
ból. *Bertrandné*t látogatta-meg, a' ki
12 napokkal azelőtt egy fiú gyermekkel
lebetegedett vala. — *Orosz birodalom*:
Státustanátsos *Starknak* felvetéseszerént;
az *Oroszbirodalom*' pénze áll most: 20

millió arany és ezüst, 25 millió réz, és
577 millió papiros (Assignata) Rubel-
ből. A' 25 millió réznek belső betsét 6 $\frac{1}{2}$
millióra tesszik; az Assignáták, névszerént
való betseknek $\frac{1}{5}$ részében járnak. Az egész
summát tehát 170 millió ezüst Rubelre
lehet tenni. A' papiros' betsit lassanként való
bevéltás által emeli a' finantziai igazgatás.

B e t s.

Az *Austriai Boobachternek* tegnap ki-
jött darabjában olvassuk, hogy itt egy na-
gyon érzékenyítő ájtatosság ment kí-
gyen véghez e' hónap' 14-dikén. Végh
Amália, a' Nagy Méltóságú 's nagy ér-
demekkel tündöklő *Végh István* úr ő
Excellentziájának, Titkos Tanátsosnak, a'
Sz. István Király' Rendje közép kereszt-
sének, N. Baranya Vármegye' Fő Ispá-
nyának, Fő ország' Biztossága' Direktor-
nak, Kir. Helytartói Tanátsosnak, 's Ele-
te' párjának *Végh Amáliának*, született
Almásy Gróf Kisasszonyának, Csillagke-
resztes Dámának, kedves leánya, 's két,
több mint 60 esztendőig tartott szolgál-
latjok által magokat az Austriai Monar-
khiában igen érdemessé tett, 's magok-
nak ditsó nevet szerzett, de már megha-
lálózott, nagy embereknek, *Végh Péter*
ő Excellentziájának, Titkos Tanátsosnak,
a' Magyar Királyi Udvar' Fő Birájának,
a' Szent István K. Rendje' nagy kereszt-
sének, 's N. Baranya Vármegye' Fő Ispá-
nyának, 's Gróf Zsádányi 's Török Sz. Mik-
lósi *Almásy Ignätz* úr ő Excellentziá-
jának, Lovasság' Generálisának 's egy
Huszár Regiment' Tulajdonosának unoká-
ja, a' *Rennweg* nevű külső városban lé-
vő *Salesianita* klostromban, ezen Szer-
zetesek' ruhájába a' mondott napon felöl-
tözött. Minden jelenlévőket könyvezésre
indító ájtatossággal, 's arravaló mennyei hi-
vattatás által lett választást bizonyító
buzgósággal, fogadta-el *Amália* a' Csá-
zárné ő Felsege' keziből a' fátyolt, 's az
ezen nagy megkülömböztetés' és kegye-
len' emlékezetére, *Karolina* klastromi
nevet kapott.

Hazai Dolgok és egyéb Toldalékok.

Magyar Ország.

Szakszoniai Antal Princz és Hitvese *Mária Therézia* Austriai Cs. Fő Hertzeg-
asszony, e' hónap' 11. dikén Budára ér-
keztek. Palatinus 4 Császári fő Hertzeg-
sége Csabáig előkbe ment kedves ven-
dégeinek.

Levegői Nevezetességek.

Európában, kevés kivétellel, már
öt esztendőtol fogva szüntelenül a' sok
esszések 's árvizek ellen panaszolkoznak
az emberek. *Amérikanak* déli részéről
ellenben, megnevezve *Brasiliának* azon
részéről, melly *Fernambucótól* fogva
Rio-Janeiróig terjed, azt irták Febr.
8. dikán, hogy ott a' nagy szározság mi-
att minden patakok kiszáradtak, a' mar-
ha a' szomjuság miatt elhullott, a' népek,
az elepedés miatt a' nagy vizek mellé
gyültek sereggel. Eleség' dolgában is nagy
ínség uralkodott, kivált lisztnek nemléte
miatt, mivelhogy még ott nem találtak
száraz vagy szél malmok. Északi
Amérikábol is hordták oda hajókon a'
lisztet.

Igen ritka levegői nevezetesség történt
Febr. 20. dikán *Katoloniában* *Tar-*
ragona mellett *Alvarezben*. Egész nap-
on esső és nagy meleg lévén, délutáni
3 óratájban villámlani kezdett, mely-
re néhány dördülések is következtek; 6½
órákor szörnyű szél támadván, jéggel ele-
gyes eső esett, 's a' közben ismét nagyon
villámlott és dörgött. Ekkor feltisztult;
7 óratájban ismét villámlani kezdett 's
egygyet oly nagyot dördült, hogy az utzá-
kon és mezőkön lévő emberek a' földre
estek. Néhány minuták múlva még dör-
dült egygyet, de nem éppen oly nagyot;
melly után a' felleg kétfelé hasadni látsz-

ván, abbol egy nagy tűzmassza szállott le
szörnyű sebességgel a' Franciscanusok'
klastroma' toronyára, melly az azonlővő
vas keresztet összeolvasztotta; azután a'
tűzmassza két részre szakadván, a' tem-
plom fedele' gerendázatjának egygyik ol-
dalát meggyújtotta, 's onnét a' klastrom'
falának menvén, a' mellett útját lefelé vet-
te, 's ezen vastag köfalon hat lábnyom
szélességű lyukat csinált. Ajtókat, ablak-
okat, a' Cellák' ajtózárait, egy szóval
a' mit előltalált mindent megrongált és
összserontsolt. A' Papok éppen ekkor a' Cho-
rusban lévén, a' nagy dördülésnek ereje mi-
att olestek, 's a' bődüskö' szele őket mind
megfullasztotta volna, ha szerentséjekre
a' lakosok a' templom' fedelit lángbabo-
rulva lenni szemlélvén oda nem szalad-
tak 's az ajtókat meg nem nyitották vol-
na, 's ekképpen friss levegő nem nyomult
volna be az épületbe. Erre megint nagy
jégesső következett, melynek megszűné-
se után az egész levegő oltsendesedett, a'
midőn már a' lakosok is az előbbeni nagy
ijedségből mintegy ismét magokhoz jö-
vén, egész iparkodással a' templom' ol-
tásához fogtak, 's azt meg is mentették
az elégéstől. Ezen rettenetes égi tűznek
nyomdokait tsak más nap' lehetett egész
minémüsége szerént szemlélni: A' torony'
falai a' magok függő egyenességeket (per-
pendicularis állásokat) elvesztették; sok
nagy kövek helyekből kimozdultak. Ily
romlások szemléltettek a' klastrom' falain
is. Ez a' nagy megrázkodás, mellyet a'
feljebb említett egyenetlen egy dörgés
okozott, a' falukon is valami két órányi
távolságra történt ekképpen. Az embere-
ket magokat tsakugyan semmi veszede-
lem nem érte sem a' falukon sem a' vá-
roson.

Száz forint huszas pénzért, adtak Váltó czédulában: —
Aprilis' 15. dik napján 360½ — 16. dikán 360¼ — 17. dikén 355½ forintot.